

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Ghîrla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Trărnăveana, Țimișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20.—, pe ½ an K 10.—

Redactor responsabil:

VASILE VLAICU.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Băncile românești și unele ziare ungurești.

Pentru cele ce urmează s'ar fi potrivit tot așa de bine și titlul întors al cunoscutei poezii cu «Lupul și mielul».

Intr'adevăr ne-am obicinuit de ani de zile să auzim și să suportăm din partea unor ziare ungurești atâtea acuze asupra modestelor noastre institute de credit, încât azi, când mai cetim asemenea lucruri, parecă nici nu ne mai alterează! Dar nu ne mai alterează mai ales din cauza că, adeseori mai mult decât «titlul» articolelor din ziarurile respective nu cetim, fiind în clar, că ni-se pun în cârcă iarăși păcate, ca cele făcute de miel lupului în povestea de mai sus. O mică deosebire însă totuși există! Pe când mielul a ajuns cu acuzatorul său, lupul, la explicări — din care ce-i drept — tot mielul a eșit vinovat, pe atunci între băncile noastre și «Pesti Hirlap»-urile acuzatoare, chestiunea nici la atâta nu poate ajunge. Păcatele, ce se atribue băncilor românești sunt cel puțin tot așa de imposibile ca și greșala bietului miel, care tulbură lupului apa de jos în sus. Dar păcatul cardinal, care nu li-se poate ierta băncilor românești este «*existența lor*». De ce s'au născut? Ce lipsă a avut «Pesti Hirlap» de ele? La aceasta, și nu la altă întrebare, trebuie să răspundă acționarii fondatori ai Insoțirii de credit din cutare sătuleț. Iar răspunsul, evident, că nu poate fi decât unul singur și anume, că într'adevăr, ziarul din vorbă n'a avut nici o

trebuință de instituția de credit pomenită, și cu aceasta judecata e terminată și sentința adusă.

Pornind dintr'o teză greșită, ca aceasta, că adecă băncile românești nu s'au înființat în urma unor trebuințe obștești normale, li-se caută originea aceluia, și impulsurile de înființare în altfel de împrejurări, cari nu numai le arată ca pe niște instituții absolut nefolositoare, ci direct ca mărăcini veninoși în viața economică-socială politică-bisericească etc. a țării, ba chiar a însuși neamului românesc. Căci, să admitem pentru un moment îndreptățirea nici cum documentată (ce nu există nu se poate documenta, decât doar în scamatorie) și absurdei acuze, că băncile românești periclitează existența statului, din care de altfel și ele fac parte. Prin această afirmativă monstruoasă activitate, oare ce interese particulare ar promovă ele? Poate câștiguri materiale pentru acționarii lor, sau doar toată truda conducătorilor și capitalurile adunate creșterea din puținele economii ale poporului nostru să fie simple jertfe scopului distrugător de a strica țării, care-i și a noastră? Ce folos ar avea acționarii băncilor românești din dividendele acțiunilor lor, dacă băncile respective ar fi acuzate serios — nu numai de «Pesti Hirlap» — «Virradat» etc. ca contrare statului și în consecință judecate? Sau este omeneste posibil de admis, ca un popor timid și blăjin și recunoscut de îndelung răbdător, iar pe deasupra și foarte sărac, să jertfească din sudoarea lui zeci de milioane în scopul absurd de a-și ruina țara numai din curată ambiție, să-i zicem, națională?

Dar e de prisos să mai insistăm asupra acestui obiect, căci suntem convinși, că nu e ziarist maghiar sau de orice neam, care să nu știe, sau să nu vadă clar, că aici e vorba de un cinism fără păreche de a prezenta lucrurile astfel, ca băncile românești să fie și să rămână cât se va putea mai mult calul de bătaie al unor oameni, cari din chestia aceasta să-și facă nume și de sigur și mari beneficii materiale. Lume e multă în Ungaria și nu toți au vreme să cetească și ziare românești sau chiar să-și ia osteneală a veni din «Dunántul» până în Ardeal și să se convingă de «dezastrele» nemaipomenite pe cari le fac așa numitele «Oláh bankok». Aceștia cred, poate totuși, nu chiar toate basmele povestite de ziare asociate despre isprăvurile băncilor noastre și astfel se face opiniunea publică, care strigă la ocazii contra lor.

Intrebăm cine face servicii mai rele statului nostru: băncile românești acuzate cu atâtea și atâtea absurde păcate nedovedite și nedovedibile sau ziarele, cari cu vădit cinism agită spiritele în țară, croind opinii publice false și otrăvitoare de suflete? Departe de noi să credem, că povestea des pomenită la începutul acestor șire, cu «Lupul și mielul» s'ar putea schimba în cazul acesta la glasul nostru, dar așa câte odată credem, că tot nu strică să mai spunem și adevărul, fie chiar și pentru «urechea surdului».

De încheiere mai observăm că prilej la reflexiunile de mai sus ne-a dat un articol din Nr. 23 dela 11 tr. din ziarul «Virradat», sub titlul: «Az oláh pénzintézetek». In acest articol se zice, adecă, în întroducere, că momentul hotărîtor în înființarea și dezvoltarea băncilor românești a fost pe deoparte «Memorandul», iar pe de altă parte ajungerea la putere în regatul român a partidului liberal în frunte cu Sturdza. (?!), anachronisme ignorante și absurde, dar cu tendință vădită.

Procesul memorandumului și partidul liberal din România ar fi dat naștere — după «Virradat» — băncilor românești și... ideii de «România mare» în Ardeal.

Poftim! vorbă de vorbit e aceasta? Ce poți răspunde la asemenea absurdități? Să lă-lăm timpului să-i vindece pe cei bolnavi și să-i îndrepteze pe cei răi.

R.

Pro domo.

— Cuvinte rostite în adunarea acționarilor «Băncii generale de Asigurare», ținută la 7 Maiu 1918 în Sibiu, de Ioan I. Lăpădatu. —

Onorată adunare generală!

Aș fi dorit foarte mult, ca propunerile D-lui acționar Dr. Amos Frâncu, cunoscute aproape pre-tutindenea în public, să fi fost prezentate conform cerințelor statutare și astfel să se fi putut lua în ordinea de zi a adunării noastre, care să le fi discutat și hotărât în merit.

Nu știu, care va fi soarta acestor propuneri. Nu știu, dacă vor mai ajunge sau nu în ordinea de zi a vre-unei adunări. Din acest motiv, și după ce în expunerea lor se ating chestiuni, menite a provoca nedumeriri, bănuieli, ba chiar și neîncredere față de întreprinderea noastră, socotesc, că avem datorință să le lămurim fără amânare. Aceasta o pretind dela noi în mod imperativ interesele institutului și deci trebuie să mulțămim D-lui prim-pretor Petru Drăgits, care prin întrebările sale îmi dă prilej, ca, în calitate de director al societății, să-mi îndeplinesc o datorință, dela care nu pot, dar nici nu voiesc a mă subtrage.

Să-mi dați deci voie, Domnilor, ca să mă ocup cu singuraticile chestiuni relevate, dar numai cu acelea, cari ating sfera de activitate și răspundere a organelor executive și conducătoare ale societății, rămânând, ca celelalte să se discute — de va fi nevoie — la loc și timp potrivit.

* * *

Incep cu propunerea, după care adunarea generală ar fi chemată să enunțe, că e *nemulțămîită cu rentabilitatea redusă* a băncii noastre. Natural, ori-ce adunare generală ar putea enunța aceasta. Vă mărturisesc însă, că o astfel de enunțare, pe mine personal, nu m'ar putea atinge de fel, pentru că nu cred să se găsească omul, care să poată arăta, în chip documentat, că pentru împrejurările trăite și pe baza principiilor severe, adoptate de noi la bilanțare, care ar fi putut fi limita unei rentabilități mulțămitoare? Sunt incredințat, că tot ce s-ar spune în legătură cu o astfel de întrebare, n'ar putea fi decât fraze, fără valoare obiectivă.

După mine, singurul indiciu, pentru aprecierea rentabilității, poate fi exclusiv comparația cu alte societăți similare. Iar sub acest raport privită chestiunea, conclusiunile nu pot duce la enunțarea dorită de D-l Dr. Amos Frâncu.

Să ne întrebăm numai, ce a produs «Banca» noastră de asigurare în cei 6 ani de afaceri încheiați? A produs 4%, asupra capitalului societății, distribuite ca dividendă acționarilor. Și-a adunat rezerve proprii de capital de preste cor. 76,000.— și și-a format, pe lângă rezervele tehnice, cerute de legea și praxa afacerilor de asigurare, un plus rezervă de K 160,000.—, care în definitiv nu e alt-ceva decât o avere curată pentru societate.

Activele societății noastre sunt clare pentru ori și cine și între ele nu întâlnim poziții transitoare, îngreunătoare pentru viitor, căci speșele de acvișiție și de organizare am ținut să le amortizăm pe dea-întregul, an de an. Singura poziție, la care ar putea obveni în viitor eventuale pretensiuni dubii, este cea luată sub titlul de agenți. Dar, ori cari ar fi aceste

pretensiuni dubii, avem mijloace suficiente pentru a le amortiza imediat la nevoie.

Față cu aceste rezultate, Vă rog să-mi dați voie, a opune rezultatele altor două societăți de asigurare, înființate deodată cu societatea noastră, însă cu capitaluri mai mari, cu sprijin mai puternic și cu terene de activitate cu mult mai vaste, anume: «Hungaria» și «Herceg-Bosna». Până la finea anului 1916 — bilanțele de pe anul trecut n-au apărut încă — acționarilor acestor întreprinderi nu li s'a plătit nici o dividendă. Nu se cuvine să vorbesc de rezervele acestor sau altor societăți și nici de felul, cum își tractează ele speșele de achiziție și de organizație. Destul să amintesc, că în cercuri de specialitate serioase, mărimea relativă a rezervelor noastre și amortizarea pe dea'ntreregul a speșelor de organizare și achiziție, au fost relevate nu odată, ca succese incontestabile.

Din cele, ce V'am expus până acum, las, ca fie-care să-și facă judecata cu privire la chestiunea rentabilității. Fie-mi permis însă să mai observ din partea mea, că, dacă am fi voit, și dacă n'am lucra în prima linie pentru întemeierea unui viitor cât mai sigur pe seama întreprinderii noastre, prea ușor am fi putut arăta profituri curate cu mult mai mari. Acestea însă, Domnilor, să mă credeți, ar fi fost numai cifre și azi nu am avea surplusurile de rezerve, de cari V-am amintit, ci de sigur am avea sarcini în activele noastre, poziții de speșe de achiziție și organizare, cari, cum îndeobște e cunoscut, pricinuesc atâtea greutăți și calamități. O astfel de procedură ne-ar fi fost binevenită numai pentru câți-va ani, după trecerea cărora, probabil s'ar fi răsunat. Ba, personal am convingerea, că, dacă nu am fi urmat, precum am urmat, și dacă, ne-am fi lăsat seduși de succese efemere, azi nu eram departe de deficit, mai cu seamă că împrejurările, dela declararea războiului încoace, ne-au fost în continuu nefavorabile.

Iată, Onor. Adunare generală, de ce nu pot înțelege motivele, pentru cari se cere, să se enunțe nemulțămirea față de rentabilitatea de până acum a societății noastre. Da, aș fi înțeles, ca cine-va, sau o adunare întreagă chiar să-și exprime dorința unei rentabilități mai urcate pentru viitor. La o astfel de dorință m-ași fi rugat să mi se permită a mă asocia și eu. Iar, dacă se găsește cineva, care să creadă, că o comisiune de anchetă, care cercetând activitatea de până acum a băncii, ne-ar putea indica căi și mijloace reale pentru augumentarea rentabilității, atunci, această anchetă ar trebui numită imediat. Să-mi dați voie însă să spun sincer, că eu nu cred, că ancheta propusă ne-ar putea face acest mare serviciu, pentru că cauzele dificultăților sunt cu mult mai presus de puterile ei, sunt cu mult mai pre sus de puterile noastre a tuturor, sunt războiul cu toate consecvențele lui nefaste, care ne-a detras 28 de puteri de muncă probate din serviciul centralei și al agenturilor principale și mai multe sute de agenți comunali.

Dar, dacă ancheta propusă este a se numi spre alt scop și anume, spre a căuta după «motivele desinteresării crescânde a băncilor», după «perderile cauzate de organizații și desorganizații de filiale și reprezentanțe», după «depunerile de favoare și cu etalon redus», după «enormele speșe personale» și bunul Dumnezeu mai știe după ce, credeți, Domnilor, că voi fi eu în contra? Credeți că voi întrebuința un singur cuvânt, ca să demonstrez inoportunitatea unei astfel de anchete? S'au credeți, că m'aș teme eu de ea? Nu, Domnilor! Poate să vină ori și cine

și Vă pot asigura, că lucrările de control nu vor fi nici decum greu de executat, pentru că evidențele, administrația, contabilitatea și încheierile acestei bănci sunt astfel lucrate, încât din ele se poate urmări cu ușurință întrebuințarea și folosirea ori-cărui filer. Cărțile noastre stau deschise pentru ori-ce om de bine și de veți află cu cale chiar și pentru specialiști streini, dintre cari unii ne și cunosc deja.

Nu știu, ce se va alege de comisiunea de anchetă dorită de D-l Dr. Amos Frâncu și tocmai de aceea Vă rog să-mi dați voie, să Vă expun cu toată sinceritatea, că *interesul băncilor pentru întreprinderea noastră* în cursul timpului nu a crescut, dar nici nu a scăzut. Relațiile noastre cu aceste bănci au fost și sunt destul de cordiale și numai relativ la una singură știm de oarecari dificultăți. Este banca «Economul» din Cluj, dar Vă rog să-mi credeți, că și acî, după părerea mea, e vorba mai mult de dificultăți închipuite. Am pregătit un dosar special al acestei afaceri, dosar, fără îndoială, interesant, și pe care îl poate privi orișicine. Din el se va putea convinge ori ce om nepreocupat de adevărul vorbelor, ce spun. Și noi, cărora «Economul» cu corespondențele sale — se înțelege nu de afaceri — ne-a dat mai mult de lucru, ca ori și care altă bancă românească, n'avem motiv a ne face muștrări c'am fi greșit, sau c'am fi jignit vre-odată acest institut. Țin să declar totodată, că, cât mă privește pe mine, doresc să întretinem legături cu institutul numit și în viitor, și din partea noastră nu este nici o piedecă, ca aceste legături să fie folositoare pentru ambele părți.

Privitor la *organizarea și desorganizarea de filiale și reprezentanțe*, observ, că filiale n'am organizat nici una și prin urmare n'am avut, ce desorganiză. Reprezentante — de sigur e a se înțelege agenturi principale — am organizat în Arad, Lugos, Vârșet, Brașov, Cluj și Alba-Iulia. Cele dintăiu trei funcționează dintru început regulat și cu un minimum de speșe. Agentura din Brașov, una din cele mai solide și mai bune agenturi ale noastre, în urma cunoscutelor evenimente din toamna anului 1916, de prezent nu mai funcționează în forma din trecut. Cărțile și administrația ei se conduc la centrală, pentru că îndată ce condițiunile vor fi date, să-și poată relua activitatea în Brașov. Agentura din Cluj, — pentru aceasta e supărarea cea mare — și-a început activitatea în Octomvrie 1913 și a continuat-o un an de zile până în Octomvrie 1914, când în lipsă de puteri de muncă, mobilizate aproape pe de-antregul, funcționarul ei a trebuit permutat la centrala din Sibiu, unde evidențele s'au continuat a se purta în felul, cum se poartă azi cele dela Brașov. În sfârșit, agentura din Alba-Iulia! Din chestia acestei agenturi — păcat, că n'a fost cunoscută — desigur s'ar fi putut înscenă un cap de acuză, căci a fost de fapt — de ce n'aș spune-o? — o experiență nesuccesă și abandonată încă înainte de izbucnirea războiului. Dar să vedem cari au fost «perderile acelea grave», pricinuite de agenturile revocate? Să vedem în ce constau acele «greșeli păgubitoare și stări chaotice», cum se spune în diferitele scrisori oficiale și particulare. Ei bine, Domnilor, la agentura din Cluj, pe anul, în care a funcționat, am avut: salare cor. 1,800.—, speșe de achiziție, călătorii etc. cor. 2,760.—, iar cheltuieli de biou, inclusive chiria localului, cor. 1,084.92. Agentura din Alba-Iulia a consumat: cor. 1,900.— ca salare, cor. 2,702.70, ca speșe de achiziție și călătorii și cor. 948.28 ca speșe de biou și chirie. Natural, cheltuielile acestea au fost în parte rebonificate cu afacerile produse de agenturile din chestiune.

Iată, acestea sunt pierderile cauzate cu organizații și desorganizații, trâmbițate în toată lumea, ca lucruri atât de grozave. Sunt ele într'adevăr așa de mari? Câte încercări, cu adevărat costisitoare, nu se fac la alte societăți! Fără cheltuieli de această natură și fără încercări, nici nu se poate închipui institut de asigurare.

Un alt gravamen ar fi *depunerile de favoare*, cu etalon redus. Prin un decis al comitetului dirigent, elocarea depunerilor la singuraticile bănci a fost concrezută prezidentului direcțiunii și directorului societății. Nu contest, că la aprecierea institutelor, la cari s'au făcut depuneri și-au avut partea lor și momentele subiective. Inșă rög să mi se arete omul acela, care, în cazuri analoge, s'ar putea determina exclusiv de considerațiuni obiective? Principalul este că la elocările de depuneri n'am avut nici o pierdere, că după împrejurări am obținut dobânzile cele mai urcate și că am căutat să fim totdeauna cât se poate de imparțiali.

Mai gravă decât elocarea depunerilor pare a fi *chestiunea enormelor spese personale*. De sigur spesele unei societăți de asigurare nu pot fi ca spesele unui institut de credit și nici nu se pot judecă după acestea. Aprecieră justă a lor se va putea face tot numai prin comparații cu alte societăți de asigurare similare. Permiteți-mi deci să fac o astfel de comparație. Societatea «Herceg-Bosna» s'a înființat cam în acelaș timp cu banca noastră și are acelaș capital social vărsat. Afaceri, ca premii, are ceva mai multe, inșă, după cât cunosc eu împrejurările, sunt în mare parte afaceri indirecte, cari sunt mai ușor de administrat și sunt mai puțin costisitoare, ca afacerile nemijlocite, cu care se ocupă exclusiv societatea noastră. Ei bine, «Herceg-Bosna», a avut în 1916 — bilanțul de pe anul trecut nu a apărut încă — cheltuieli totale de Cor. 213,205·81, față de Cor. 72,051·69 deasemenea cheltuielile totale ale societății noastre! Societatea «Magyarország» din Szabadka, înființată în 1912, care nu are active nici măcar a treia parte cât societatea noastră, și care cultivă un singur ram de afacere, cel de incendiu, ram în general mai puțin costisitor, a avut în 1916 spese personale și de cancelarie Cor. 78,393·05 față de Cor. 56,855·51 ale băncii noastre de asigurare.

Astfel stând lucrurile, întreb eu, cine va mai putea aruncă vorbe de «enorme spese personale»? Dar, Domnilor, așa gândesc, nu trebuie multă istețime spre a înțelege, «că spesele enorme personale» nu privesc atât societatea noastră, cât sunt mai mult o aluzie evidentă la spesele, ce le are banca noastră cu directorul ei. Sunt mai mult un expedient de a se descoperi «cheltuielile grozave», ce le fac eu societății. Nu am motiv de a nu discuta în public chestiunea beneficiilor și speselor mele. Nu am motiv de a nu-mi da seamă până la cel din urmă filer despre toate spesele, ce le-am cauzat resp. le-a avut societatea cu mine, de când sunt în serviciul ei și și-a început activitatea. Tocmai de aceea imi țin de datorință să lămuresc chestiunea și din acest punct de vedere. Vă rog inșă să-mi îngăduiți a face aceasta ceva mai târziu, în altă ordine de idei și în legătură cu celelalte chestiuni, ce mă mai privesc personal.

* * *

Să trec acum la la *contractul oneros de reasigurare cu «Első Magyar»*, care se cere a fi denunțat, spre a putea începe tratative în patrie, monarhie și străinătate pentru un nou contract, mai bun, mai

favorabil, și care să nu altereze în nici un chip independența băncii.

Trebue să presupun, că Dl Dr. Amos Frâncu cunoaște bine și e informat exact cu privire la chestiunea raporturilor noastre de reasigurare și că e bine orientat și asupra piețelor mondiale a acestor afaceri, piețe, la cari ne trimite. Numai așa imi pot explica calificativul categoric, ce-l aplică legăturilor noastre de reasigurare și bănuiala, ce lasă să se întrezărească cu privire la oarecare dependență a noastră față de reasigurători. Să vedem, întrucât aceste presupuneri sunt bazate?

Răspunderea pentru contractele — și nu contractul — de reasigurare ale societății noastre să-mi dați voie să o iau exclusiv asupra mea, ca singurul, care la timpul său, eram în stare să apreciez chestiunea acestor afaceri cu o anumită competență. E drept, că eram cu mult mai tânăr, când am încheiat contractele de reasigurare, ca ceice azi le critică. Poate nu aveam acele experiențe și legăturile mari, cu cari se laudă dânșii. Cu toate acestea n'am orbecat nici noi prin întunec. Am studiat, m'am informat, mi-am căutat sfătuitori obiectivi și când am fost pe deplin orientat și am știut, ce vrem și ce putem ajunge, am lucrat un memoriu, care, tradus în limba germană și franceză, a fost înaintat aproape tuturor societăților mai mari de reasigurare de pe piețele, la cari suntem îndreptați acum. În urma acestui memoriu am primit mulțime de oferte și am intrat în pertractări cu 2 societăți din Ungaria, 2 din Austria, 5 din Germania, 2 din Helveția și una din Danemarca. Pertractările le-am urmat și verbal, în Pesta, Viena și München, parte cu răposatul membru al direcțiunii noastre, Dr. Liviu Leményi, parte cu actualul prezident al direcțiunii, Dl Dr. Octavian Russu. După lungi și grele pertractări am acceptat ofertele, cari după părerea noastră erau mai avantajoase pentru societate și programul fixat pentru activitatea ei.

Aprețierea unui contract de reasigurare poate să fie diferită. Depinde dela felul, cum se înțelege și apreciază chemarea reasigurării față de scopurile, ce le urmărește, într'un timp și împrejurări date, o întreprindere de asigurare. Scopurile inșă pot fi foarte multe și foarte diferite. Așa fiind, contractele de reasigurare le-am putut aprecia după mîntea, după capul nostru și nu după al altora. Alții poate că le-ar fi apreciat și făcut altcum. Dar cu aceea, ce ar fi făcut alții și în special, cu aceea ce n'au făcut — e greu de socotit. Iar câtă vreme noi suntem răspunzători pentru bunul mers, pentru existența societății, în materie de reasigurare, părerile noastre au să aibă întâietate. Și eu n'am auzit și nici nu-mi pot închipui întreprindere, ale cărei contracte de reasigurare să fie abzise și stabilite prin adunări generale, cari sunt mai puțin orientate și competente a se pronunța în chestiuni atât de speciale. Afară de aceea, cele mai multe contracte de reasigurare, după natura lor, conțin secrete de afaceri, cari nu se pot tracta în public.

Cu privire la felul, cum am purces noi la pertractările pentru încheierea contractelor de reasigurare, dați-mi voie se amintesc un moment, pe care îl poate verifica și actualul prezident al direcțiunii noastre. Personal, în decursul pertractărilor, am reprezentat cu atâta intransigență interesele institutului, încât în mai multe rânduri, tratativele au fost întrerupte și erau amenințate a nu se mai putea continua. Că ce am produs noi, cu cele patru contracte de

reasigurare, ce le avem și anume: două cu «Első Magyar», unul cu o societate austriacă și unul cu o mare și veche societate germană, e poate de prisos a discuta în detalii. Amintesc numai atât, că rapoarturile noastre cu reasigurătorii au fost până acum plăcute și folositoare. Ne-au păzit de pagube mai simțitoare și ne-au rebonificat o parte din speșele de afaceri, fără să ne altereze în nici o privință independența societății și libertatea de acțiune.

Propunerea de a abziice contractul, respective — zicem noi — contractele noastre, e de altfel fără obiect, deoarece trei din contractele noastre au expirat deja, iar al patrulea va expira nu preste mult. Putință de a pertracta și încheia alte contracte avem, dar cu toate acestea, se vede, pentru că contractele acestea sunt atât de «oneroase» (1), n'am simțit nevoie a începe pertractări pentru înlocuirea lor, ci le-am lăsat să se prolungească în mod automatic încă pe câte un an. Când interesele societății o vor cere și când timpul va sosi, putem încredința pe ori și cine, direcțiunea își va ști face datorința fără solicitarea și intervenția adunării generale.

(Continuarea și sfârșitul vor urmă).

Adunarea generală a „Băncii generale de asigurare“.

— Raport special. —

Insoțită de interesul deosebit al acționarilor, s'a ținut adunarea generală a 6-a a «Băncii de asigurare» Marți, în 7 l. c. în biroul acestui institut.

Intre cei prezenți am remarcat pe domnii: Andrei Bârseanu, prezid. «Asociațiunii», Dr. Nicolae Șerban, deputat, Petru Dragits, prim-pretor, Dr. Cornel Diaconovich, director, Nicolae Ivan, Lazar Triteanu, Dr. G. Proca, asesor, Dr. Ilie Beu, medic, Dr. Octavian Russu, avocat, Dr. Vasile Bologa, director, Dr. Nicolae Schiau, avocat, Dr. Ioan Lupaș, protopop, Dr. Lucian Borcia, avocat, Mihail Iltu, inginer silvic, Ioan Dăian, Dumitru Vulcu, George Curtean, Matei C. Jiga, Constantin Herția, Iacob Nastase, directori, Constantin Popp, Șofroniu Roșca, D. Stănuțiu, funcționari de bancă, Teodor V. Păcățianu, ziarist, Baptist Boiu, preot, Romul Simu, secret. la «Asociațiune» și alții mai mulți, ale căror nume regret, că mi-au scăpat. Am observat însă, că afară de acționari, adunarea generală a fost cercetată și de oaspeți.

Biroul s'a constituit astfel: prezident Dr. Octavian Russu, notar Dr. Ioan Crețiu, verificatori și scrutinători d-nii Dr. Vasile Bologa și Lazar Triteanu. La deschiderea ședinței prezidentul a constatat prezența a 2544 acțiuni, reprezentând 256 voturi.

S'a cetit raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere. La desbaterea asupra încheierilor anuale luând cuvântul d-l Petru Dragits, a cerut deslușiri cu privire la anumite chestii, cari s'au pus în circulație prin unele propuneri făcute de domnul Dr. Amos Frâncu, și cunoscute deja celor mai mulți.

Prezidentul a dat cuvântul directorului executiv al societății, d-lui Ioan I. Lăpădatu, care într'o vorbire mai lungă, de peste $\frac{3}{4}$ oră s'a ocupat și a lămurit, spre mulțămirea adunării, acele chestiuni, cari privesc activitatea și răspunderea organelor de conducere ale «Băncii generale de asigurare». Vorbirea d-lui Ioan I. Lăpădatu

o redăm, la alt loc al revistei noastre, în conformitate cu dorințele exprimate de cei mai mulți acționari prezenți, dorințe, care cereau, că răspunsul trebuie dat în publicitate pentru orientarea obștei, pe care se întemeiază «Banca de asigurare».

După vorbirea directorului executiv și după declarațiunea comitetului de supraveghiere, care prin rostul prezidentului său a verificat toate datele arătate de director în vorbire, cu cărțile de contabilitate la cari s'a făcut provocare, dar totodată a și respins însinuarea mascată contra membrilor acestui comitet, care se prezintă prin propunerile domnului Dr. A. Frâncu ca lipsit de independență, adunarea generală a dat absolutulor atât direcțiunii, cât și comitetului de supraveghiere. Propunerile direcțiunii s'au primit întocmai. Dividenda s'a stabilit la 4%, adică Cor. 8 — de acție.

Acum să-mi dați voie să deschid o mică paranteză.

Am auzit și voci nedumerite între acționari, întrebând: «Pentru ce n'a venit d-l Frâncu aici la adunarea generală?» Intr'adevăr am căutat înzadar să văd printre acționarii prezenți pe acționarul autor al atacurilor mascate din *propunerile* amicale și binevoitoare, însă nu eră de față. După cât am aflat, tot ce a făcut, este, că în vreme ce cerea, direcțiunii Băncii generale ca «propunerile» sale să nu fie discutate acum, ci într'o altă adunare generală extraordinară, în aceeaș vreme le-a comunicat și din partea sa băncilor acționare, cu invitarea să participe prin reprezentanți independenți la adunarea generală ordinară, despre care raportăm în cele de sus. Așadară în cursul celor 6 ani trecuți n'a simțit nevoia unei ofensive de «propuneri», abia acum în primăvara anului 1918 a învins în sfârșit dorul de a face bine și a împrăștiă cu mână largă «propunerile» mântuitoare. Mă întreb: ce silă mare trebuie să fi suferit în cei 6 ani trecuți, dacă a trebuit să-și înăbușe până azi sentimentele amicale de propuneri? Sunt ele «propunerile» unui acționar, sunt ele granate și bombe, ori sunt numai beșici de săpun?

De sigur se deschid orizonturi nouă, când un acționar crede că își poate permite să-și mascheze atacurile contra persoanelor din fruntea instituțiunii, al cărei acționar este, în formă de propuneri, pe cari însuș le subscrie, dar nu le susține. Dar și mai nouă sunt orizonturile, ce se deschid pentru viața noastră publică, când pentru binele public al obștei noastre românești avem bărbați, cărora pentru jertfele și osteneala lor nu numai, că nu li se răsplătește prin nimic, ci mai sunt expuși și la atacurile personale în forma nouă nouă a «propunerilor» domnului acționar, buue numai pentru amăgirea de sine a autorului lor și rele numai pentru ridiculizarea bieților neorientați. Caragiale a murit și «Conu Leonida» a înviat la Cluj.

Introducerea astorfel de obiceiuri în viața noastră publică, cred, că ar trebui respinsă și stigmatizată — și închid paranteza.

Urmând la ordinea zilei alegerea a patru membri în direcțiune, au fost aleși resp. realeși d-nii: Dr. T. Mihali, director și deputat, Deș. Dr. Cornel Diaconovich, Sibiiu, Nicolae Garoiu, Brașov și Dr. Aurel Cosma, Timișoara.

Adunarea generală s'a terminat la ciasurile 1, ea se începuse ceva după ciasurile 11.

Raportor.

CRONICĂ.

Rugare către băncile noastre. Rugăm on. noastre institute de bani, cari au primit «Chestionarul pentru Anuarul băncilor române» pe 1919 să binevoiască a ne retrimite de urgență aceste chestionare umplute în regulă, pentru a putea aranja materialul pentru tipar.

Institutele, cari nu ar fi primit «Chestionarul» sunt rugate a-l reclama și le vom trimite, din nou, cu întoarcerea poștei.

*

Necrolog. Ioan Săbădeanu, comerciant, membru al Camerei comerciale și industriale în Brașov a încetat din viață la 3 crt. în etate de 82 de ani în Brașov.

Răposatul a fost unul din cei mai cu vază comercianți români din Brașov, vază, la care s'a ridicat din condiții modeste, din propria sa putere, prin muncă, onestitate și cruțare. Renumele depozitului de încălțăminte Săbădeanu, întemeiat de răposatul acum vre-o 5 decenii, a trecut de mult și peste granițele țării.

Din însemnata sa avere a făcut și până eră în viață considerabile donațiuni spre scopuri filantropice-culturale, iar acum la moarte, precum se anunță, a lăsat pentru același scopuri câteva fundațiuni însemnate.

Ioan Săbădeanu a fost pe vremuri prezident activ, iar mai târziu prezident de onoare a «Societății comercianților români din Brașov», care, întru eternizarea memoriei lui a creat acum un fond de K 1,000.— «Fondul Ioan Săbădeanu», menit a promovă interesele comerțului resp. a comercianților români. La groapa defunctului a vorbit din încredințarea «Societății comercianților români» actualul vice-prezident al acesteia, dl Dr. T. Brediceanu.

Transmitem și noi familiei îndurerate sincere condolențe.

*

Bancnote false à K 1.— S'a constatat din partea «Băncii Austro-Ungare», că circulă în țară bancnote false à K 1.— emise în 1916. Falsificatele sunt semnalate ca «binișor reușite» și au următoarele semnalmente: partea din mijloc a aversului bancnotei, constătătoare din bastonul lui Mercur (la capăt cu cele

două aripi), din rozeta dela mijloc, cu cifra 1 și din partea aflătoare sub aceasta, prezintă linii mult mai fine (subțiri) decât la bancnotele veritabile. Panticile de voal, verticale, de ambele părți a gâtului capetelor de femei, precum și formele de cadre, ce le flanchează pe acestea de două părți, apoi cercurile împrejmuitoare a cifrelor «1» sunt de culoare mai deschisă decât la bancnotele veritabile. Mai departe, bate la ochi, că expresiunea feței la cele două capete ideale este mai spălăcită și fruntea, obrazul și bărbia prezintă mici pete albe.

Pe revers diferă la bancnotele false figura roșie dela mijloc de bancnotele veritabile. Cifra 1, indicatoare a valorii, de culoare albă pe fond negru este pe falsificat mult mai lată și mai groasă. În textul de pe revers obvin următoarele greșeli: în partea stângă, șirul 3, în loc de KOPOHA este KOROHA, la dispozițiile penale în loc de «bestraft» — *gestraft*, iar la textul maghiar lipsește la cuvântul «törvény» accentul de pe litera *e* (törvény).

Sumarul:

Băncile românești și unele ziare ungurești. — Prodomo. — Adunarea generală a „Băncii generale de asigurare”. — Cronică: Rugare către băncile noastre. Necrolog. Bancnote false à K 1.—

„Reuniunea de înmormântare” în Borgoprund.

CONVOCARE.

P. T. D. ca membri a «Reuniunii de înmormântare» din Borgoprund, sunt invitați prin aceasta la

Adunarea generală,

care se va ține la 9 Iunie 1918, la 3 ore p. m., în cancelaria comunală din Borgoprund.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării generale prin președinte.
2. Alegerea alor 2 membri verificători.
3. Raportul cassarului și prezentarea bilanțului pro anul 1917.
4. Eventuale propuneri.

1—3

Borgoprund, la 1 Maiu 1918.

Direcțiunea.

„CORDIANA”, institut de credit și de economii, societate pe acții în Fofeldea.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii «CORDIANA», societate pe acții, se invită conform §-lui 21 al statutelor societății la

Adunarea generală extra-ordinară,

care se va ține în Fofeldea (localul institutului), Luni, 3 Iunie st. n. 1918, după amiază la 1 oră.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere către adunarea generală.
2. Urcarea capitalului social dela Cor. 120,000.— la Cor. 300,000.—.
3. Modificarea paragrafilor 6, 23, 38 și 65 din statutele societății.

Domnii acționari cari, în sensul §-ilor 22, 23 și 24 din statutele societății, voesc să participe la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual dovezile de plenipotență, cel mult până Sămbătă, în 1 Iunie n. a. c., la 6 ore p. m., la cassa institutului în Fofeldea sau la institutul de credit și economii «Albina» în Sibiu.

Fofeldea, la 29 Aprilie 1918.

Direcțiunea.

Cassa de păstrare soc. pe acții în Uj-Sinka. — Uj-Sinkai Takarékpénztár r.-t. Uj-Sinkán.

CONVOCARÉ.

Pe baza §. 18 din statutele societății se convoacă prin aceasta

a VI-a adunare generală ordinară,

care se va ține la 26 Maiu st. n. 1918, la 11 ore a. m., în localul societății.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunii, Bilanțul anului 1917 și raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realizat, conform bilanțului.

Domnii acționari, cari voesc a participa la această adunare generală în persoană, sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune la cassa societății acțiunile lor înainte de adunare.

Șinca-nouă, în 26 Aprilie 1918.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

Az alapszabályok 18 §-a értelmében, ezáltal meghivatnak

a VI-ik rendes közgyűlésre,

mely Uj-Sinkán 1918. május hó 26-án 11 órakor délelőtt az intézet helységében fog megtartani.

Tárgyak:

1. Az igazgatóság évi jelentése, az 1917. évi mérleg és a felügyelő bizottság jelentése.
2. A mérleg által megállapított tiszta nyereség felosztása.

Azon részvényesek, kik részt ohajtanak venni a gyűlésen személyesen, vagy meghatalmazott által, felkéretnek, a részvényeiket a társaság pénztáránál a közgyűlés megkezdése előtt letenni.

Uj-Sinka, 1918. április hó 26-án.

Az igazgatóság.

Activa — Vagyon.		Contul Bilanț la 31 Dec. 1917. — Mérleg-számla 1917. dec. 31-én.		Pasiva — Teher.	
	K f		K f		K f
Cassa în număr — Készpénz	4,656·22	Capital social — Alaptőke	30,000·—		
Depuneri proprii — Saját betétek	21,605·23	Fond de rezervă — Tartalékalap	5,842·—		
Efecte — Értékpapir	2,863·—	Depuneri — Betétek	46,941·98		
Cambii — Váltók	56,174·—	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	290·—		
Realități — Ingatlanok	436·04	Diverși creditori — Különféle hitelezők	1,531·66		
Mobilier — Felszerelés	270·—	Interese transitoare — Átmeneti kamatok	32·70		
Taxe de întabulare — Bekebl. dijak	136·23	Profit curat — Tiszta nyereség	1,502·38		
	<u>86,140·72</u>		<u>86,140·72</u>		
Debit — Tartozik.		Contul Profit și Perdere — Nyereség- és Veszteség-számla.		Credit — Követel.	
	K f		K f		K f
Interese la depuneri — Betéti kamatok	1,740·15	Interese dela cambii — Váltók utáni kam.	4,794·98		
Spese de birou — Irodai költségek	281·28	Interese dela efecte — Értékpapirok utáni kam.	93·—		
Salare — Fizetések	700·—	Interese dela dep. proprii — Saját betétek utáni kam.	1,005·23		
Marce de prezență — Jelenléti dijak	20·—				
Chirie — Házbér	100·—				
Dare dir. și arunc — Egyenes és pótdó	1,324·84				
10% dare de interese la depun. — 10% betét utáni kam.	215·56				
Profit curat — Tiszta nyereség	1,502·38				
	<u>5,893·21</u>		<u>5,893·21</u>		

Șinca-nouă, în 31 Decemvrie 1917. — Uj-Sinka, 1917. december hó 31-én.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Matei Jiga m. p., Cornel Langa m. p. Filon Flucuș m. p. George Turcea m. p. Valer Langa m. p.
preș. — elnök.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile de sus și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului. — Alólirott felügyelő bizottság a jelen számlákat megvizsgáltuk és ezeket összhagzásban találtuk az intézet könyveivel.

Șinca-nouă, în 26 Aprilie 1918. — Uj-Sinka, 1918. április hó 26-án.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Toma Costi m. p. George Uscoiu m. p. Ilie Mușina m. p. Pavel Dima m. p.

„VIITORUL”,

institut de credit și econ. soc. pe acții în Ocna-Sibiului (Vizakna). — takarék és hitelintézet részvénytárs. Vizaknán.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii «VIITORUL», societate pe acții în Ocna-Sibiului, se convoacă și sunt rugați a participa la

a X-a adunare generală ordinară,

care se va țineă *Joi, în 6 lunie st. n. 1918, la 5 ore p. m.*, în localul institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale, numirea notarului, alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal și 2 membri pentru facerea scrutiniului.
2. Raportul anual al direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, aprobarea bilanțului și darea absolutului pe anul expirat.
3. Propunerea direcțiunii și decidera asupra împărțirii profitului curat.
4. Alegerea alor 2 membri în direcțiune în locul celor ieșiți în ordinea vechimei.
5. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1918.
6. Eventuale propuneri prezentate conform statutelor.

Domnii acționari, cari voesc să participe la adunarea generală cu drept de vot decisiv, sunt rugați a-și depune acțiunile la cassa institutului, înainte de adunare cu 2 zile, sau la institutele: «Albina» (Sibiu) și «Andreiana» (Râșinari), — rugate spre acest scop, — înainte de adunare cu 5 zile. Plenipotențiații au a depune și documentele de plenipotență.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

A «VIITORUL» vizaknai takarék és hitelintézet részvényesei ezennel meghivatnak

a X-ik rendes közgyűlésre,

mely 1918. évi június hó 6-án d. u. 5 órakor fog az intézet helyiségében megtartatni az alábbi

Tárgysorozattal:

1. A közgyűlés megnyitása, a jegyzőkönyvvezető, két jegyzőkönyvhitelesítő és két szavazatszedő kirendelése.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentései, a mérleg jóváhagyása és az elmúlt esztendőre a felmentvény megadása.
3. Az igazgatóságnak a nyereség felosztását illető javaslatát és határozat hozatal.
4. Két igazgatósági tag megválasztása a régiség időrendjében kitértettek helyébe.
5. A jelenléti díjak megállapítása 1918. évre.
6. Az alapszabályok értelmében előterjesztett esetleges indítványok.

Azon részvényesek, kik a közgyűlésen döntő szavazati joggal kívánnak részt venni, részvényeiket az intézet pénztáránál a közgyűlést megelőzőleg 2 nappal, vagy az ezen célra felkért «Albina» (Nagyszeben) és «Andreiana» (Resinár) pénzügyintézeteknél a közgyűlést megelőzőleg 5 nappal kötelesek letétbe helyezni. A meghatalmazottak a meghatalmazási okirokat is kötelesek letétbe helyezni.

Az igazgatóság.

Activa — Vagyon.		Contul Bilanț cu 31 Dec. 1917. — Mérleg-számla 1917. dec. 31-én.		Pasiva — Teher.	
		K	f		
Cassa în număr — Pénztári készlet	10,272.45	Capital societar — Részvénytőke	100,000.—		
Escont — Váltókölcsönök	174,662.91	Fond de rezervă — Tartalékalap	29,917.21		
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök	162,178.—	Fond de pensii — Nyugdíjalap	3,302.—		
Obligațiuni cu cavenți — Kötelezvény kölcsönök kezesek mellett	22,688.—	Fond cultural — Közművelődési alap	424.—		
Conturi curente: — Folyó számla kölcsönök:		Depozite spre fructificare — Takarékbetétek	427,595.63		
bănci — bankok	158,753.18	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	958.—		
particulari magánfélek	27,192.95	Diverși creditor — Különböző hitelezők	4,285.70		
Efecte — Értékpapírok	16,996.50	Interese după capital societar neridicate — Fel nem vett kamatok a bef. részvénytőke után	204.66		
Efectele fondului de pensii și fond. cultural — A nyugdíj és közművelődési alapok értékpapírjai	2,100.—	Interese transitoare antic pate — Előlegezett átmeneti kamatok	2,288.86		
Mobilier — Butorzat	300.—	Profit — Nyereség	9,662.27		
Interese transitoare restante la hipot. 1% — Hátralékos kamatok a jelzálog kölcsönöknél 1%	3,494.34				
	578,638.33				578,638.33

Cheltueli — Kiadás.		Contul Profit și Perdere. — Nyereség- és Veszteség-számla.		Venituri — Bevételek.	
		K	f		
Interese după depun. spre fructificare — Takarékbetétek kamatai	18,210.87	Interese dela escont — Váltókölcsönök kamatai	15,036.92		
Salare — Fizetések	4,300.—	Interese dela imprum. hipot. — Jelz. kölcsönök kamatai	4,441.11		
Spese — Költségek:		Interese dela oblig. cu cavenți — Kötvénykölcs. kamatai	2,339.17		
diverse — különféle	552.36	Inter. dela conturi curente — Folyószámlák kamatai	3,734.02		
porto — postabér	14.—	Provizioni și inter. la efecte — Jutalékok és értékpapírok kamatai	11,911.07		
chiria localului — lakbér	200.—				
Contribuție: — Adó:					
10% după inter. de depuneri — 10%					
takarék betétek kamatok	1,321.08				
dare directă — Egyenes adó	2,209.71				
Marce de prezență — Jelenléti díjak	492.—				
Profit — Nyereség	9,662.27				
	37,462.29				37,462.29

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Dr. I. Stroia m. p., preșident — elnök.

Dr. Cristea m. p., dir. exec. — vezérigazgató.

Isaia Popa m. p.   Savu Avram m. p.   Nic. Albu m. p.   Nic. Vidrighin m. p.   Moise Opreșiu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile de sus și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului. — Alôtirott felügyelő bizottság fenti számlákat megvizsgáltuk s azokat az intézet könyveivel összhangzóknak találtuk.

Const. Popp m. p., prez. — elnök.   Dr. Vasile Stan m. p.   Iacob Manuil m. p.   Savu Radu m. p.